

voetbal

VS

homofobie

1-0

toolkit voor voetbalclubs en supportersverenigingen

“Voetbal is de toegankelijkste allersporten, de motor tot integratie. Op het veld vallen verschillen weg en wordt samengewerkt om te winnen. Deze gedachte draagt de Pro League hoog in het vaandel: samen sport beleven, waarbij iedereen zich welkom voelt en alle verschillen wegvallen. De voorbije jaren hebben we ons met de clubs en met vele partners ingespannen voor een open klimaat in het voetbal, met respect voor diversiteit. We zijn erin geslaagd de barrières van ras en religie te overwinnen. Nu willen we de aandacht vestigen op het laatste taboe: seksuele diversiteit. Voor de Pro League is iedereen welkom zoals hij is op het voetbal.”

Ludwig Sneyers, CEO Pro League

Inleiding	4
Homofobie: wat is het?	6
Voetbal en homofobie	8

TOOLKIT

Homofobie: hoe tackel je het?	12
1. In de bestuurskamer	13
2. Op het veld	18
3. In de tribune	26

Wegwijzer	30
-----------	----

Inleiding

Geen pleintje ter wereld of er wordt wel een bal rondgetikt. Voor voetbal heb je niet veel nodig. Je hoeft niet eens dezelfde taal te spreken. Op het veld vallen alle verschillen weg. Stervoetballers, ongeacht kleur, afkomst of religie, zijn superhelden aan wie kinderen en volwassenen zich spiegelen. Dat maakt van deze sport meer dan sport. Ze is een krachtige megafoon om wat in de samenleving omgaat te versterken of te counteren.

Het voetbal beseft dat ook. Prestigieuze clubs en gefêteerde voetbalsterren tackelen met regelmaat heikele thema's als racisme en vreemdelingenhaat. Maar over één hardnekkige vorm van discriminatie is het voetbal lang oorverdovend stil gebleven: homofobie. "Nee, dat speelt niet bij ons," zeggen clubs dan. Of nog: "Nee, in onze club zijn er geen homo's."

En inderdaad. Hoeveel Belgische profvoetballers zijn 'out and proud'? Juist, niet één. Nochtans is 1 op de 12 Belgen holebi. Statistisch staat er dus in elke ploeg één mee op het veld. Je kunt dan geloven, zoals een bekende Nederlandse trainer, dat homo's gewoon niet voetballen. Of je beseft dat er wel voetballende holebi's moeten zijn, maar dat die hun geaardheid doodzwijgen.

In beide gevallen is er een probleem. Holebi's zouden hun voetbaldroom niet hoeven op te bergen, omdat ze bang zijn dat ze zich niet welkom zullen voelen in een club. Holebispelers zouden zich niet anders hoeven voor te doen, met het risico dat ze minder goed presteren of zelfs afhaken. Hoe dan ook, clubs zien bakken talent door de vingers glippen.

Nochtans is het simpel: holebi's verwelkomen, als speler of als supporter, geeft voetbalclubs een boost. Maar hoe doe je dat, holebivriendelijk worden? Om voetbalclubs, professioneel en amateur, te helpen, lanceren Gelijke Kansen in Vlaanderen en het Belgisch voetbal deze toolkit, in het raam van het actieplan 'Holebi of hetero, maak er geen spel van!'. Deze kit geeft clubs vuistregels en tips voor de bestuurskamer en de kleedkamer (p 13), voor op het veld (p 18) en in de tribune (p 26), met inspirerende voorbeelden uit binnen- en buitenland.

Moeten alle holebi's in het voetbal uit de kast? Natuurlijk niet! Dat maakt ieder voor zich uit. Maar ze moeten wel het gevoel hebben dat het kan als ze dat willen. Homofobie verdwijnt niet als bij toverslag. De sfeer in een club verandert geleidelijk, tot holebi's, hun familie en vrienden er zich thuis voelen en voor hun club door het vuur willen gaan, zoals elke fan van de 'beautiful game'.

“Hoeveel Belgische profvoetballers zijn ‘out and proud’?”

Homofobie: wat is het?

Bang voor roze

Homofobie betekent letterlijk angst voor homoseksuelen of homoseksualiteit. Niet dat de aanblik van een homo of lesbienne homofobe mensen de gordijnen in jaagt. Maar ze keuren het idee van een man of vrouw die een (seksuele) relatie heeft met iemand van hetzelfde geslacht, af. In het slechtste geval handelen ze ook naar die gevoelens. Ze reageren afwijzend als ze in hun omgeving te maken krijgen met een homo of een lesbienne. Ze maken grapjes, beledigen, schelden, maken holebi's belachelijk, pesten of intimideren. Soms gebruiken ze geweld.

M = V?

Homomannen verwijten ze niet mans genoeg te zijn, lesbiennes niet vrouwelijk genoeg. Het **cliché** van de homoman is een verwijfde

relnicht met een slap handje, dat van de lesbienne een kortharig manwijf met een tuinbroek. De stereotypen die aan homoseksualiteit kleven, hebben dus te maken met verwachtingen over wat het betekent om een vrouw of een man te zijn. Deze **genderverwachtingen**, die sociaal en cultureel zijn bepaald, beïnvloeden ons gedrag bewust of onbewust.

Homonegatief

Het idee dat mannen op vrouwen vallen, hoort bij die genderverwachtingen.

Wat daarvan afwijkt, ervaren sommigen als bedreigend. Omdat ze dat zo geleerd of gezien hebben. Omdat hun religie dat voorschrijft. Omdat ze leven in een omgeving die dweept met extreme mannelijkheid. Hoewel homoseksualiteit aanvaard wordt in onze samenleving, **komt homofobie nog vaak voor**, ook bij jongeren. Nog altijd blijven vrouwen en mannen in de kast, bang voor negatieve reacties, discriminatie of erger, en dit op alle maatschappelijke domeinen. Zeker in de sport.

WAT IS EEN HOLEBI?

Een letterwoord dat staat voor **homo**, lesbienne, **bi**seksueel.

Homofobie: niet zo onschuldig

Hoeveel kwaad kan dat? Een aangebrand grapje hier, een scheve opmerking daar? Heel veel, zo blijkt uit onderzoek bij holebi's. Bijna de helft van de holebi's zegt bepaalde sociale situaties uit de weg te gaan, uit angst voor discriminatie. Ze zijn vaker depressief en zelfdoding komt bij hen vaker voor dan bij heteroleeftijdsgenoten. Ze zijn ook het mikpunt van fysiek geweld. Geregeld maken de media melding van dergelijke gaybashings. In 2012 werd in Luik Ihsane Jarfi vermoord omdat hij homo was.

Voetbal en homofobie

Alleen voor echte mannen

In alle milieus, van cultuur tot politiek, outen mannen en vrouwen zich complexloos als holebi. In de sport in het algemeen en in het voetbal in het bijzonder blijft het echter stil. Voetbal brengt mensen samen. Samen spelen of kijken, samen feesten na de zege of huilen na de nederlaag. Maar voetbal, dat is ook vechten, volhouden en winnen. Voetbal is voor 'echte mannen'. En 'echte mannen', zo wil het cliché, die zijn hetero.

Vooroordelen

Ondanks de metroseksuele Beckham & co dweept het voetbal, zoals vele sporten, met stereotiepe mannelijkheid. "Homoo! Homoo!": het is een klassieker in het repertoire van de spreekkoren. En dan bedoelen ze: slappeling, met twee linkervoeten. Homo's kunnen niet voetballen: dit vooroordeel blijft niet beperkt tot heetgebakerde supporters. Zo beweerde de Nederlandse

ex-international en trainer Frank De Boer recent dat homo's niet goed voetballen, omdat ze "opvallend anders bewegen".

Drempels

Laat één ding duidelijk zijn: er is sportief **geen enkel verschil tussen een holebi- en een heterospeler**. Waarom zijn holebi's in het (mannen) voetbal dan afwezig? Homomannen kiezen minder snel voor teamsporten of 'mannensporten' zoals voetbal. De drempel naar een club is hoog, net omwille van dat machosfeertje. Ze vrezen zich niet thuis te voelen of uitgelachen te worden. Voetballen ze wel, dan verbergen ze hun geaardheid. Vaak omdat ze bang zijn voor de reacties van de club, hun ploegmaats of de supporters.

Geen rolmodellen

Minder dan een handvol buitenlandse voetballers – recent nog de Duitse oud-international Thomas Hitzlsperger – heeft zich op dit moment geout. Holebi's hebben dus geen rolmodellen, die zo belangrijk zijn om mensen te doen dromen over hun eigen mogelijkheden. Zij verliezen, omdat ze nergens kunnen voetballen, maar de clubs verliezen ook. Zij zien dit talent, dat dan maar kiest voor een sport waar ze hopen zich wel thuis te voelen, aan hun neus voorbijgaan.

CIJFER

30% van de Belgische voetballers voelt zich ongemakkelijk als ze douchen naast een homo

“Ik wilde niet het mikpunt zijn van grappen”

“De voetballerij is een heterowereld. Machogedrag voert de boventoon. Zodra voetballers bij elkaar zijn, wordt het plat en gaat het over vrouwen en wippen. Ik voelde me daar onzeker bij. Daarom wilde ik niet dat mijn medespelers het te weten zouden komen. Acht uur per dag deed ik alsof. Ik kon niet anders. Ik wilde niet het mikpunt van grappen worden, want je trekt zoveel met elkaar op.”

Nederlands voormalig profvoetballer Wesley Ton outte zich pas na zijn carrière

“Erkennen dat er homo's zijn in onze clubs”

“Als bondsvoorzitter reis ik het hele land door. Ik kom regelmatig in het profcircuit, maar sta nog vaker langs de lijn bij amateurverenigingen. Te vaak hoor ik voorzitters in het land roepen: ‘Nee hoor, dit speelt niet bij ons.’ Of nog erger: ‘Nee hoor, in onze club zijn er geen homo's.’ Daar maakt men de eerste denkfout. Natuurlijk spelen er bij nagenoeg alle verenigingen of clubs homoseksuelen. Dit erkennen is de eerste stap.”

Michael van Praag, voorzitter van de Nederlandse voetbalbond KNVB

PINK DEVILS: “JEZELF OUTEN IN HET VOETBAL IS NIET GEMAKKELIJK”

“Het is voor homomannen niet gemakkelijk om zich te outen. Zonder homofobie in het voetbal was er geen nood aan aparte holebiclubs zoals de onze,” zegt Patrick van de Pink Devils. De Pink Devils zijn in 2001 opgericht door een ex-speler uit de Belgische competitie, die tot dan had gezwegen over zijn geardeheid. Spelers van de Pink Devils zijn vaak jongeren die gestopt zijn in de reguliere jeugdcategoryen omdat ze het niet zagen zitten om zich te outen in hun club. De Pink Devils gooiden al hoge ogen op internationale toernooien, met zilver op de World Outgames (Olympische spelen voor holebi-atleten) in 2006 en op de Eurogames in 2008.

www.pinkdevils.be

Voetbal en vrouwen: allemaal lesbiennes!

Als het cliché wil dat homo's niet kunnen voetballen, dan geldt omgekeerd dat vrouwen die een bal rondtikken, lesbiennes zijn.

Genderverwachtingen spelen dus ook vrouwen die willen sporten, parten. Meisjes die sterk en atletisch zijn, krijgen te vaak ongevraagd het etiket 'lesbienne' opgeplakt. Dit kan heteromeisjes afschrikken om te kiezen voor bepaalde sporten. Omgekeerd is het zo dat lesbiennes, vaker dan homo's, actief zijn in 'mannelijke' sporten zoals voetbal en andere teamsporten.

Dit, en de vaststelling dat vrouwen door de band genomen toleranter zijn tegenover holebi's dan mannen, maakt dat vrouwenvoetbalclubs verder staan in homo-aanvaarding dan mannenclubs.

CIJFER

59% van de Belgische profvoetballers weet dat er homo's zijn in eerste klasse

TOOLKIT Homofobie: hoe tackelen?

- 1. In de bestuurskamer 13
- 2. Op het veld 18
- 3. In de tribune 26

1. In de bestuurskamer

Een clubbestuur zet de toon. Het maakt tegenover de spelers en de trainer duidelijk dat homofobie niet getolereerd wordt en geeft zelf het goede voorbeeld aan de supporters. Het zorgt zo voor een club waar iedereen zich welkom en thuis voelt en zich gerespecteerd weet.

Net zoals het actieplan van Gelijke Kansen in Vlaanderen en het Belgisch voetbal kan een club een eigen actieplan opstellen met concrete initiatieven en een duidelijke timing. De inhoud ervan zal afhangen van de middelen waarover een club beschikt, maar zelf kleine acties kunnen al een belangrijk signaal geven naar trainers, spelers en supporters toe. Hieronder worden verschillende voorbeelden van acties gegeven die deel uit kunnen maken van zo'n clubactieplan.

Vuistregels

1. Maak duidelijke regels en afspraken, zodat er geen twijfel is: homofobie kan niet bij ons.
2. Communiceer duidelijk over het beleid en de acties van de club rond homofobie.
3. Zorg er voor dat iedereen achter de acties staat door te luisteren naar feedback van spelers, trainer, ouders en supporters, en de acties aan te passen aan hun commentaar.
4. Zijn er incidenten, grijp snel en kordaat in, zodat iedereen die bij de club betrokken is begrijpt waar de rode lijn is.
5. Als iemand in de club slachtoffer wordt van homofobe pesterijen, ondersteun hem of haar dan.

Homofobie tackelen in de bestuurskamer: zo kan het

DUIDELIJKE REGELS

Met een **charter** of richtlijn over fair play en diversiteit maakt een bestuur duidelijk aan spelers, trainers, ouders en supporters waar de club voor staat: zero tolerantie tegenover homofobie. Met een **gedragscode** vertaalt de club dit engagement in concrete regels en afspraken. Als er duidelijke regels zijn, is het voor het clubbestuur eenvoudiger om incidenten consequent aan te pakken. Het kan zo ook aan gastclubs duidelijk maken wat in de club kan en vooral niet kan.

In een gedragscode kan een club supporters en spelers oproepen om respect te tonen en geen discriminerende taal te gebruiken, en trainers aansporen om in te grijpen bij elke vorm van ongewenst gedrag. Bekijk dus of je club al een gedragscode heeft en ga na of daarin bepalingen rond homofobie staan. Zorg er ook voor dat iedereen in de club op de hoogte is van deze gedragsregels. Zijn er problemen, verwijs dan naar deze code, zodat ze ook echt gaat leven in de club.

ZERO TOLERANTIE

Clubs die de strijd tegen homofobie ernstig nemen, mogen incidenten niet onder de

mat vegen. Bij discriminatie of pesterijen moeten ze een lijn in het zand trekken. Ze kunnen zorgen voor een meldingsfiche, zodat leden, scheidsrechters, trainers, stewards of veiligheidsverantwoordelijken incidenten kunnen melden. Zo wordt de strijd tegen homofobie een zaak van iedereen. De Belgische voetbalbond heeft een meldingsformulier voor kwetsende, racistische en discriminerende uitlatingen en spreekwoorden dat clubs kunnen downloaden:

www.belgianfootball.be/sites/default/files/docs/pdf/security/nl/formuliertracisme_nl.pdf

VERBODEN TOEGANG

Met een **reglement interne orde** bepaalt een club wat er in haar voetbalstadion gebeurt. Ze kan zelf beslissen wie binnen mag. Clubs kunnen supporters die zich (bij herhaling) schuldig maken aan homofobe uitingen of gedrag zoals schelden, dus de toegang tot het stadion ontzeggen. De Jupiler Pro League heeft in 2013 haar reglement van interne orde aangepast en homofobie opgenomen in de lijst van ongewenst gedrag. Volg dit voorbeeld.

INFORMATIE EN VORMING

Clubs kunnen een hoofdstuk homoseksualiteit en homofobie breien aan hun opleidingen voor trainers en bestuursleden. Trainers kunnen de didactische fiche van de Vlaamse Trainersschool

Lik op stuk

In het voorjaar van 2014 speelde Bayern München haar kwartfinale tegen Manchester United in de Champions' League met één leeg supportersvak. Tijdens de 1/8-finale had een aantal Bayern-supporters in dat vak een spandoek met homofobe boodschap tegen tegenstrever Arsenal ontrold. De Europese voetbalorganisatie UEFA veroordeelde de Duitse club prompt tot een boete van 10.000 euro en een leeg supportersvak. De club zelf noemde het supportersgedrag "onaanvaardbaar". Ze beloofde de daders te identificeren en ze voor de rechter te slepen voor een schadevergoeding.

doornemen. Die bevat informatie over het waarom en hoe van een holebivriendelijke sportomgeving. Ook de holebi-organisatie çavaria kan clubs hierin wegwijs maken.

- Vlaamse Trainersschool: www.bloso.be/vlaamsetrainersschool
- Workshop holebivriendelijkheid in het voetbal: www.johnblankensteinfoundation.nl
- Tips voor een holebivriendelijk klimaat in je sportclub: www.cavaria.be/tips-voor-een-holebivriendelijke-sportclub
- Meer informatie over holebi's? 'Alles wat je altijd wilde weten over holebi's' van Gelijke Kansen in Vlaanderen (www.gelijkekansen.be/praktisch/publicaties.aspx)

Alleen de liefde telt

Het helpt natuurlijk dat de voorzitter van FC St. Pauli openlijk homo is – een primeur voor de Duitse competitie – maar dat is geen voorwaarde voor een positieve actie als deze. De club uit Hamburg heeft een cultaanhang, omwille van de doodskop die zij als embleem heeft. Maar ze koos voor een andere afbeelding op de tribune: die van twee zoenende mannen, met het logo van de club 'Nur die Liebe zählt' (Alleen de liefde telt).

www.fcstpauli.com/home/news

OUT AND PROUD: SCHREEUW HET UIT

Gebruik als club alle communicatiekanalen om aan de buitenwereld duidelijk te maken dat iedereen welkom is: website, programmaboekje, stadionaankondigingen, Facebook of Twitter. Zoek je inspiratie? De Britse campagne Football vs Homophobia heeft een gedetailleerde toolkit voor voetbalclubs. Die bevat voorbeelden voor persmededelingen en spelersinterviews, voor inserts in het programmaboekje, stadionaankondigingen, artikels voor de website en de sociale-mediapagina's.

www.footballvshomophobia.com

POSITIEVE ACTIES

Om stelling te nemen tegen homofobie kan de club acties organiseren die leden en supporters ook sensibiliseren. Fotografeer spelers met holebivriendelijke slagzinnen en hang die uit. Verlicht het stadion in de regenboogkleuren. Laat de teams spelen tegen een holebivoetbalploeg of organiseer een toernooi samen met de sportdienst van de gemeente of met scholen.

AANSPREEKPERSOON INTEGRITEIT

Clubs kunnen een "Aanspreekpersoon Integriteit" of een vertrouwenspersoon aanstellen, een neutrale figuur bij wie spelers, trainer of ouders discreet terecht kunnen. Niet alleen met vragen en klachten over homofoob gedrag, maar voor alle gedrag dat niet door de beugel kan. Die vertrouwenspersoon kan luisteren en bemiddelen. Indien nodig, kan hij helpen klacht in te dienen of doorverwijzen naar hulpverleners.

"In het stadion zijn teksten, symbolen, spreekwoorden, gebaren en onbetamelijke uitlatingen die aanleiding geven tot racisme, xenofobie, homofobie, provocatie en discriminatie verboden."

Nieuwe bepaling in het reglement interne orde van de clubs in de Jupiler Pro League

Paris Foot Gay: werken via de jeugd

Paris Foot Gay is een voetbalteam dat in 2003 werd opgericht als reactie op het vooroordeel dat homo's niet kunnen voetballen. Het charter van PFG tegen homofobie in het voetbal werd prompt ondertekend door klepper en bijnaamgenoot Paris Saint-Germain (PSG), waardoor andere clubs dit voorbeeld volgden. Paris Foot Gay voert een campagne tegen homofobie waarbij opvoeding en vorming centraal staan, met workshops, schoolbezoeken en jeugdtoernooien. Zo namen vorig jaar 300 voetballertjes onder 13 jaar deel aan het toernooi 'b.yourself' in het prestigieuze stadion Parc des Princes, een gezamenlijke organisatie van Paris Foot Gay en Paris Saint-Germain.

www.parisfootgay.info

2. Op het veld

Hou je kop dicht en voetbal: zo vatte de Nederlandse topvoetballer Robin Van Persie samen hoe het moet. Maar er zijn momenten waarop spelers stelling kunnen en moeten nemen. Voetbalgroten hangen op vele kinderkamers. Als zij duidelijk maken dat homofobie niet kan, dan is dat een luid signaal.

Vuistregels

1. Een team draait pas echt als iedereen zich goed voelt, in of uit de kast.
2. Reageer op elke vorm van ongewenst gedrag, hoe klein ook.
3. Sanctioneer als de speler ongewenst gedrag blijft vertonen.
4. Geef het goede voorbeeld.

CIJFER

1 op de 5 jongeren wil liever niet gezien worden in het gezelschap van een holebi

Homofobie tackelen op het veld: zo kan het

ALTIJD REAGEREN

Als spelers geconfronteerd worden met homofobie, dan is dat vooral na de wedstrijd of tijdens trainingen. Trainers, scheidsrechters of medespelers moeten altijd reageren, zodat duidelijk is dat dit gedrag niet gepikt wordt. Zeker trainers hebben een voorbeeldfunctie. Zij moeten alle spelers gelijk behandelen en meteen ingrijpen bij homofobie.

Leg telkens uit waarom het niet kan. Keur het gedrag af en niet de mens. Dus: "Jij hebt je teamgenoot gekwetst", niet "Jij bent een homohater!". Maak daarbij een onderscheid tussen kinderen en volwassenen. Kinderen leren nog wat goed en fout is. Maak dus altijd eerst duidelijk waarom wat ze gedaan hebben, niet kan en straf pas als ze na meerdere waarschuwingen en contacten met de ouders volhardten in de boosheid. Bij volwassenen mag sneller gestraft worden. Voorbeelden van sancties: schorsen of uit de club zetten. Indien je als club meer wil doen dan enkel straffen, kan je ook op een educatieve manier te werk gaan. Organiseer een workshop rond R.E.S.P.E.C.T. (voor meer info zie www.dynamoproject.be) of vraag via Football+ Foundation een workshop over homofobie in het voetbal aan.

De tolerantiegrens voor racistische en discriminerende uitlatingen en symbolen wordt overschreden indien iemand in het openbaar:

derden aanzet tot discriminatie, segregatie, haat of geweld jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan, wegens een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming, de seksuele geaardheid, handicap en gezondheidstoestand van deze persoon, de leden of sommigen van de leden van de geviseerde groep of gemeenschap.

of

publiciteit geeft aan zijn voornemen tot discriminatie, haat, geweld of segregatie jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan, wegens een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst, de nationale of etnische afstamming, de seksuele geaardheid, handicap en gezondheidstoestand van deze persoon, de leden of sommigen van de leden van de geviseerde groep of gemeenschap.

(uit de omzendbrief OOP40)

CASE 1 Grapjes onder de douche

Na de wedstrijd wordt in de douches wat gedold en insinueert een grappenmaker dat een van de spelers holebi is. Die lacht de homograpjes, zoals altijd, weg.

Wat is het probleem? Humor smeedt banden en maakt taboes bespreekbaar. Maar de grens tussen plagen en pesten is dun. Deze grappenmaker wil misschien niet kwetsen, maar voor holebi's is die niet-aflatende stroom homograpjes niet leuk. Zo wordt het extra moeilijk om voor hun geaardheid uit te komen. Ze lachen mee om geen olie op het vuur te gieten, waardoor de grappenmaker denkt dat het kan. Zonder ingrijpen van trainers, medespelers of bestuur kunnen die grappen extreme vormen aannemen.

Hoe pak je het aan? Voor een respectvolle omgeving is het belangrijk dat op dergelijke opmerkingen of grapjes net zo gereageerd wordt als op andere discriminerende uitlatingen. Neem de grappenmaker even apart. Maak duidelijk dat homofobe grappen, ook al zijn ze niet kwetsend bedoeld, niet kunnen in de club en leg uit waarom. Stopt het gedrag niet, sanctioneer dan.

CLUBBESTUUR BETREKKEN

Uit elk voorval kan je leren. Het is daarom belangrijk om elk incident, hoe klein of onbewust ook, te rapporteren aan het clubbestuur. Grotere incidenten kunnen samen met het bestuur direct gerapporteerd worden aan de federatie of de bond. Het clubbestuur houdt best een overzicht bij van alle incidenten.

CIJFER

1 op de 10 Vlaamse jongeren vindt geweld tegen homo's normaal

CASE 2 Scheidsrechter hoort 'Vuile homo'

Een jeugdspeler scheldt een andere speler meermaals voor "janet" en "vuile homo" uit. Die voelt zich aangevallen en meldt dit bij de scheidsrechter.

Wat is het probleem? Janet, mietje, watje, homo: dit zijn vaak voorkomende scheldwoorden. In voetbalstadia is "janet" een van de meest verspreide. Omdat ze overal zo vaak te horen zijn, vergeten gebruikers wel eens hoe beledigend ze zijn. Holebi's voelen zich niet veilig in een omgeving waar dergelijke termen te pas en te onpas opduiken.

Hoe pak je het aan? Luister naar het verhaal van de speler. Maak duidelijk dat hij altijd bij jou terecht kan. Spreek de dader aan. Leg duidelijk uit waarom dit taalgebruik niet getolereerd wordt, en dat dergelijke scheldwoorden kwetsend zijn. Als het gedrag niet ophoudt, ga na welke sancties mogelijk zijn. Laat de club ook de ouders aanspreken.

STERREN UITSPIELLEN

Spelers kunnen enthousiast deelnemen aan initiatieven van het clubbestuur of zelf iets opzetten. Ze kunnen regenboogveters of een polsbandje in regenboogkleuren dragen. Ze moeten reageren als ze homofoob gedrag horen of zien.

HOLEBI'S ONDERSTEUNEN

Als spelers uit de kast willen komen, ondersteun hen dan zoveel mogelijk en maak hun duidelijk dat er voor jou niets veranderd is. Grasduin door de informatie van holebi-organisaties als çavaria (www.cavaria.be) en Wel Jong Niet Hetero (www.weljongniethetero.be) om te weten hoe je holebispelers best opvangt en hoe je dit bespreekbaar maakt. Verwijs hen door naar deze organisaties voor meer informatie of ondersteuning.

Als spelers slachtoffer zijn van discriminatie, help hen en doe indien nodig een beroep op het Interfederaal Gelijkekansencentrum (www.diversiteit.be) voor een klacht wegens discriminatie.

Carl Hoefkens: het voorbeeld geven

Ophef in 2012: Carl Hoefkens, toen aanvoerder van Club Brugge, staat op de cover van het homoblad INCH. 'Gay is okay', roept hij uit. Hoefkens – overigens hetero – werd zo de eerste Belgische topvoetballer die poseerde voor een homoblad. "Het debat over homofobie moet gevoerd worden en als ik het kan aanzwengelen, graag," zei hij nadien in Het Laatste Nieuws. "Homo zijn is in het voetbal not done. Ik ken er wel enkele, vijf of zes. Ik denk dat gay spelers die in de kast zitten vooral de reacties van de fans schuwen. Je moet al stevig in je schoenen staan om ervoor uit te komen."

© Inch

CASE 3 'Trainer, ik ben homo'

Een speler vertrouwt de trainer toe dat hij holebi is. Niemand anders weet hiervan, want de speler is bang voor de reacties van de anderen.

Wat is het probleem? De trainer mag trots zijn op zijn vertrouwensband met de speler. Uit de kast komen kan heel stresserend zijn. Het is vaak een opluchting om 'out' te zijn, maar helaas volgen dan soms negatieve reacties van de buitenwereld.

Hoe pak je het aan? Het is van groot belang dat de trainer de vertrouwensband in stand houdt. Zo is er voor de speler een veilige, tolerante omgeving in de club. Dus: als een speler je in vertrouwen neemt, deel die informatie niet met anderen, tenzij de speler toestemming geeft. Stel de speler gerust en maak duidelijk dat de geaardheid voor jou niets verandert. Bespreek hoe de speler zich wil outen. Vertelt hij het zelf of heeft hij liever dat jij als trainer de teamgenoten inlicht? Wanneer is een goed moment om dit te doen? Na een training? Na een klinkende zege?

Bekijk de informatie van organisaties als çavaria (www.cavaria.be) en Wel Jong Niet Hetero (www.weljongniethetero.be) om te weten hoe je dit bespreekbaar maakt.

Geef de contactadressen van deze organisaties ook door aan de holebispeler én aan de rest van het team, voor als ze nog vragen hebben. Voor meer tips kan je ook de fiche over holebiseksualiteit in de didactische bundel van de Vlaamse Trainersschool (www.bloso.be/vlaamsetrainersschool) bekijken.

SPELERS VORMEN

Trainingen, besprekingen, wedstrijden: voetbal vreet al veel tijd en in amateurclubs hebben spelers naast hun engagement voor de club ook nog een baan. Toch is het belangrijk dat de trainer en de club op vormingsmomenten voor spelers ook oog hebben voor het thema van homofobie, bijvoorbeeld door tijdens de training een concreet incident aan te grijpen om uit te leren.

"Ik wist niet welke impact mijn grapjes hadden"

"Ik heb me vroeger schuldig gemaakt aan homofobe grappen en opmerkingen. Ik heb dingen gezegd waarvoor ik me nu schaam. Toen vond ik dat grappig. Het was pas door gesprekken met homo's en door mezelf te informeren, dat ik begrepen heb welke impact deze woorden hebben. Ik heb mijn taalgebruik aangepast en ben medespelers beginnen aan te spreken op dat van hen."

Clarke Carlisle, ex-voetballer Premier League, op de BBC News website.

Spelers in het roze

Onder de slagzin 'Homofobie? Geen bal aan!' trokken op 17 mei 2011 spelers van de voetbalploegen KV Mechelen en Racing Mechelen in roze voetbaltruitjes naar de Grote Markt van Mechelen voor een partijje voetbal. De campagne werd opgezet samen met de vzw Mechelse Hatrick, een sociaal samenwerkingsverband tussen KV en Racing, en de stad Mechelen. De roze outfits werden gehandtekend door de spelers en dan geveild ten voordele van Hatrick. KV-voorzitter Johan Timmermans en Racing-voorzitter Frank Dietens: "KV Mechelen en Racing Mechelen respecteren holebi's. Samen willen we deze boodschap aan alle inwoners en voetbalfans overdragen."

www.mechelsehatrick.be

3. In de tribune

Toen Thomas Hitzlsperger, ex-international van de Duitse nationale ploeg, zich in 2013 na het beëindigen van zijn carrière outte, zei hij dat zijn teamgenoten wel al langer op de hoogte waren geweest. Het was namelijk niet hun reactie die hij vreesde, wel die van de supporters.

In de strijd tegen homofobie is er een glansrol weggelegd voor wie aan de zijlijn staat: de supporters.

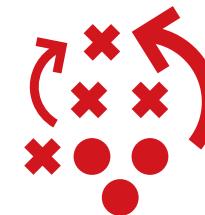
Vuistregels

1. Reageer op elke vorm van ongewenst gedrag, hoe klein ook.
2. Geef zelf het goede voorbeeld
3. Meld incidenten bij het clubbestuur.

CIJFER

75 % van de Engelse voetbalfans zegt tijdens wedstrijden geregeld homofobe spreekwoorden te horen

Homofobie tackelen in de tribune: zo kan het

HOMOSEKSUALITEIT ZICHTBAAR MAKEN

Bestel posters en flyers, bijvoorbeeld via gavarria, en andere gadgets om te verdelen in de club. Organiseer een campagne tegen homofobie, bijvoorbeeld door in regenboogkleuren naar de wedstrijd te komen kijken of regenboogspandoeken uit te hangen in het stadion.

Ghelamco-arena van AA Gent in regenboogkleuren bij de lancering van de campagne 'The only gay in football' (2013). ©Yves Masscho voor KAA Gent

Netwerken

Het begon met de fans van één team, TE Berlin. Ondertussen hebben zich meer dan 40 supportersverenigingen van voetbalclubs in Duitsland aangesloten. Dit netwerk organiseert workshops, voorziet promomateriaal zoals stickers en T-shirts, schrijft bijdragen voor fanmagazines en zet acties op om supporters en voetbalclubs te sensibiliseren, zoals het tonen van holebi-vriendelijke spandoeken tijdens wedstrijden.

www.fussball-fur-vielfalt.de

CLUB WAKKER SCHUDDEN

Geen voetbalclub overleeft zonder haar supporters. Supporters kunnen dat gewicht in de schaal werpen en maatregelen tegen homofobie afdwingen. Vraag de club wat ze doet om homofobie te bestrijden. Vraag haar om initiatieven van de supporters op dit vlak te steunen.

Het roze legioen viert

© Arsenal - Gay Gooners

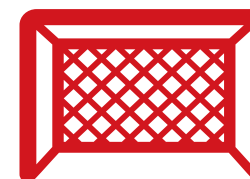
De Engelse topclub Arsenal waakt over een "veilige en inclusieve sfeer" voor de spelers, leden en supporters van de Gunners. Dit betekent: holebi's onvoorwaardelijk welkom. Zo vierde Arsenal in het seizoen van 2012-2013 haar holebisupporters en hun fanclub de Gay Gooners, en dat niet tijdens een tweederangswedstrijd tegen een degradatiekandidaat, maar in de wedstrijd voor de Engelse Beker tegen de Blackburn Rangers. De Gay Gooners hebben ook een eigen pagina onder de supportersverenigingen op de officiële website van Arsenal.

www.arsenal.com/fanzone/gaygooners

REAGEREN OP INCIDENTEN

Reageer op elke vorm van discriminatie of ongewenst gedrag. Kapittel homofobe spreekkoren met een homovriendelijk alternatief. Meld elke vorm van discriminerend gedrag. Spreek ouders aan die in de jeugdreeksen langs de zijlijn homofobe commentaren schreeuwen.

Homofobe spreekkoren? Toontje lager graag!

Spreekkoren zijn een onlosmakelijk deel van de unieke kolkende sfeer in een stadion. Maar in de collectieve roes en de veiligheid van de anonimiteit kunnen ze giftig en kwetsend zijn. "Homoooo!" Wat doe je als tijdens de match supporters een speler verbaal tackelen met homofobe spreekkoren? Verbieden! Het clubbestuur moet duidelijk maken dat dit gedrag niet aanvaardbaar is in een open en tolerante club en overtreders in de toekomst de toegang tot het stadion weigeren. De scheidsrechter kan de wedstrijd stilleggen en zelfs staken, of supporters die homofob gedrag vertonen, laten verwijderen. Supportersverenigingen kunnen ingrijpen door mede-supporters aan te spreken op hun gedrag of op een ludieke manier, door tegengezangen in te zetten of te wapperen met regenboogvlaggen.

Wegwijzer

Goede praktijken

KONINKLIJKE BELGISCHE VOETBALBOND (KBVB)

Wat? Charter tegen racisme en discriminatie

Een charter ondertekenen is een beginpunt, geen eindpunt in de strijd tegen homofobie. Maar het is op zich wel een duidelijk signaal van een club. De KBVB engageert zich voor bepaalde normen en waarden in het Belgische voetbal. De strijd tegen homofobie is daar één van. De bond heeft daarom in zijn charter tegen racisme een extra bepaling opgenomen rond homofobie. Belgische voetbalclubs: teken, nu!

www.belgianfootball.be/nl/samen-de-strijd-tegen-racisme

“Een expliciet verbod van elke vorm van racisme en van elke andere vorm van discriminerende houding, zoals antisemitisme, homofobie, seksisme, islamfobie ... en van de ermee gepaard gaande symbolen opnemen in het reglement van inwendige orde. (...)”

Uit het charter van de KBVB

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VOETBALBOND (KNVB)

Wat? Actieplan met campagne-instrumenten

De KNVB heeft in 2012 een actieplan tegen homofobie en voor de aanvaarding van holebi's in het voetbal voorgesteld: 'Voetbal is voor iedereen'. De KNVB neemt dit thema op in haar opleidingsmateriaal; stelt homo-aanvaarding als voorwaarde voor de erkenning van jeugdopleidingen; stimuleert overleg met supportersverenigingen; ondersteunt amateurclubs bij het opstellen van een gedragscode. De KNVB maakte dat engagement ook duidelijk met haar deelname, in 2013, aan de Amsterdam Gay Pride. Naast ex-internationals als Patrick Kluivert en Ronald De Boer stonden ook KNVB-voorzitter Michael van Praag en bondscoach Louis Van Gaal op de paradeboot.

www.knvb.nl/watdoenwe/sportiviteitenrespect/homoacceptatie/actieplan

In het raam van deze campagne lanceerde de KNVB op 11 oktober 2012, Coming-Out day, het ludieke filmpje 'Homo? Boeit geen flicker!'. In de video loopt een voetballer in een kast heen en weer, op en naast het voetbalveld, met als uitsmijter: 'Waarom kom je niet uit de kast?'.

Bekijk het volledige filmpje op www.youtube.com/watch?v=cIN3smL2MjQ

© Delight Agency

JOHN BLANKENSTEIN FOUNDATION

Wat? Workshops voor amateurvoetbalclubs

De John Blankenstein Foundation, genoemd naar de ondertussen overleden topscheidsrechter en homoactivist John Blankenstein, zet zich in voor de aanvaarding van holebi's in mannelijke teamsporten. In de interactieve workshop van de stichting kunnen bestuursleden, coaches en/of ouders die als vrijwilliger actief zijn leren hoe ze de aanvaarding van homo's bespreekbaar kunnen maken. De club krijgt ook nadien nog ondersteuning.

www.johnblankensteinfoundation.nl

FOOTBALL VS HOMOPHOBIA (FVH)

Wat? Een internationale sensibiliserings- en informatiecampagne

© FvH

De campagne werd in Engeland opgezet door de antiracisme-organisatie Kick It Out en The Justin Campaign (voor holebi-aanvaarding in het voetbal). Er zijn ondertussen samenwerkingsverbanden met organisaties en clubs over heel Europa. FvH voorziet ondersteuning, communicatiemateriaal, vormingspakketten en training. Elf Engelse clubs ondertekenden in 2014 het charter van de campagne, waaronder 7 clubs met een Rode Duivel: Chelsea (Eden Hazard), Manchester United (Marouane Fellaini), Aston Villa (Christian Benteke), Liverpool (Simon Mignolet), Everton (Romelu Lukaku en Kevin Mirallas), Arsenal (Thomas Vermaelen) en Manchester City (Vincent Kompany).

www.footballvhomophobia.com

RIGHT BEHIND GAY FOOTBALLERS

Wat? Sensibilisering met regenboogveters voor spelers in de Engelse en Schotse competitie

© Stonewall

In september 2013 werden op initiatief van de holebi-organisatie Stonewall en Paddy Power, een lers gokkantoor, voetbalveters in de regenboogkleuren verspreid onder 5.000 voetbalspelers uit 134 clubs in de Engelse en Schotse voetbalcompetitie. De actie werd een succes: in het weekend van 21 en 22 september 2013 droegen niet alleen voetbalspelers van 52 verschillende clubs de veters, ook trainers, supporters, beroemdheden en tv-presentatoren namen deel aan de actie. Dit initiatief werd in september 2014 herhaald en zorgde voor een storm aan positieve reacties uit binnen- en buitenland op sociale media. De spelers van Arsenal ondersteunden deze campagne met een ludiek filmpje.

www.stonewall.org.uk/what_we_do/9258.asp

www.youtube.com/watch?v=1_2QzUvLNDI

GEMEENTEN MAASTRICHT, SITTARD-GELEEN, HEERLEN, COC LIMBURG EN HUN VOETBALVERENIGINGEN

Wat? Een charter voor een holebivriendelijk klimaat

© Laurens Bouvrie

Dit samenwerkingsverband tussen gemeenten, profvoetbalclubs en amateurclubs wil onder de slogan 'De bal is van iedereen!' streven naar een veilig voetbalklimaat voor iedereen, holebivriendelijke initiatieven ondersteunen en homofobe spreekkoren bannen. Daarnaast wordt voorlichting gegeven om supporters en spelers bewust te maken van het belang van een holebivriendelijke club.

RED CARD HOMOPHOBIA

Wat? Internationale sensibiliseringscampagne

© RCH

Onder het motto 'Keep the game beautiful; give homophobia the red card' worden door Red Card Homophobia in verschillende landen sensibiliseringsacties opgezet tegen homofobie. In Groot-Brittannië gebeurt dit aan de hand van campagnes via de sociale media, ondersteuning aan clubs en samenwerking met holebi-organisaties. Rode Duivel Toby Alderweireld, nu bij Atlético Madrid, steunde RCH toen hij bij Ajax speelde.

www.redcardhomophobia.wordpress.com/about-rch

MEER LEZEN?

Actieplan 'Holebi of hetero, maak er geen spel van!' van Gelijke Kansen in Vlaanderen: www.maakergeenspelvan.be.

Het actieplan houdt volgende doelstellingen in:

1. Een campagne sensibiliseert over seksuele identiteit en het creëren van een tolerante sportomgeving
2. Een toolkit als instrument voor voetbalclubs
3. Holebiseksualiteit wordt bespreekbaar in alle geledingen van het voetbal
4. Football+ Foundation erkent seksuele diversiteit als element in de sociaal-maatschappelijke voorbeeldfunctie van voetbalclubs
5. Homofobe uitspraken op en rond het voetbalterrein worden openlijk veroordeeld
6. In het supportersoverleg wordt aandacht besteed aan discriminatie op grond van seksuele identiteit
7. In de trainersopleiding wordt aandacht besteed aan discriminatie, en in het bijzonder aan discriminatie op basis van seksuele identiteit

8. Voetbalstewards/begeleiders worden opgeleid hoe om te gaan met homofobe uitspraken en homofob gedrag
9. Homofobe incidenten op en rond het voetbalterrein worden in kaart gebracht
10. Gelijke Kansen in Vlaanderen en de Football+ Foundation coördineren de opvolging van het actieplan

Het actieplan kwam tot stand in opdracht van Vlaams minister van Gelijke Kansen samen met de Koninklijke Belgische Voetbalbond, Pro League, Nationale Voetballiga (Belgacom League), Voetbalfederatie Vlaanderen, Football+ Foundation, Koninklijke Vlaamse Voetbalbond, Voetbalcel van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Panathlon Vlaanderen, Departement CJSM van de Vlaamse overheid, Bloso-Vlaamse Trainersschool, Vlaamse Sportfederatie, Nationale Supportersfederatie, De Supportersfederatie Profclubs, Interfederaal Gelijkekansencentrum en Federaal Migratiecentrum, Vlaams minister van Sport, Federaal minister van Binnenlandse Zaken en Gelijke Kansen.

De **campagne 'The only gay in football'** met de bijbehorende fimpjes kan je terugvinden op www.facebook.com/theonlygayinfootball. Op deze Facebookpagina staat ook nieuws over de strijd tegen homofobie in het voetbal.

Wil je meer informatie over holebi zijn in Vlaanderen, dan is er de brochure '**Alles wat je altijd wilde weten over holebi's, maar nooit durfde te vragen**'. Ze is een uitgave van Gelijke Kansen in Vlaanderen, te downloaden via de websites: www.gelijkekansen.be en www.cavaria.be.

Zoek je nog meer tips voor hoe je een **holebivriendelijk klimaat creëert in je club**, surf dan naar www.cavaria.be/tips-voor-een-holebivriendelijke-sportclub.

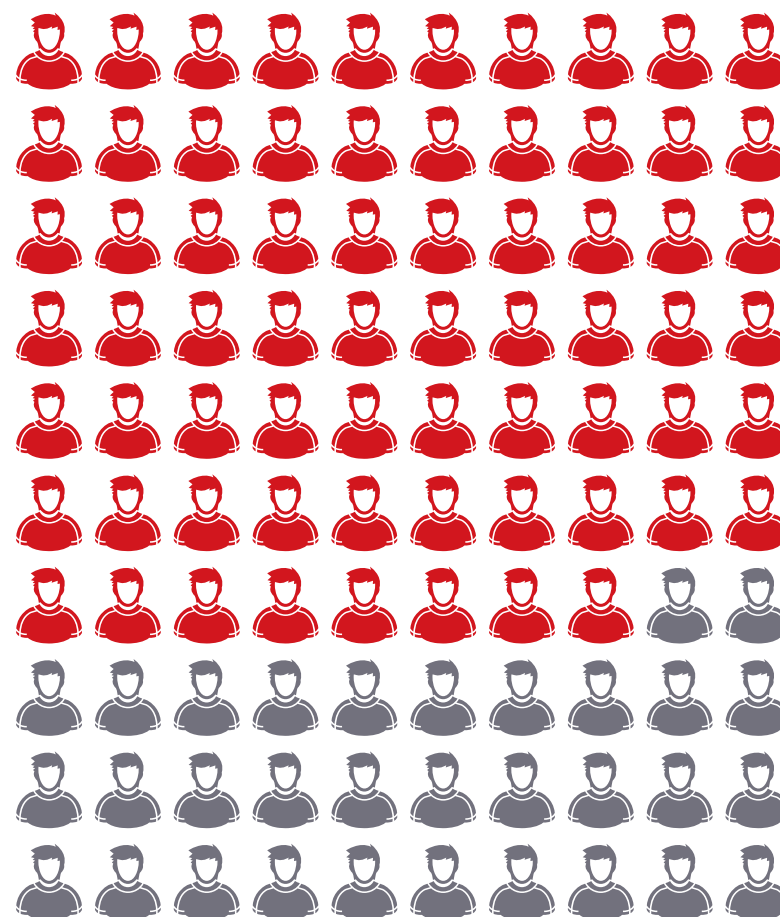
Wil je **melding maken van discriminatie of een klacht indienen**, neem dan contact op met het Interfederaal Gelijkekansencentrum: bel naar het (gratis) nummer 0800 12 800 of vul het meldingsformulier in op www.diversiteit.be.

Wil jouw voetbalclub aan de slag gaan met deze toolkit? Contacteer dan Football+ Foundation via info@fplusf.be of 02-477 12 11. Deze sociale voetbalorganisatie binnen het voetbal biedt persoonlijke clubondersteuning aan bij het opzetten van jouw sociale voetbalacties.

CIJFER

68% van de Belgische profspelers vindt dat homo's niet thuishoren in het voetbal

ANDERE NUTTIGE WEBSITES

www.farenet.org

www.tolerantesporters.nl

www.homosport.nl

www.eqlsf.info

www.gllisa.org

www.thejustincampaign.com

www.kickitout.org

www.pridesports.org.uk

HOLEBIVERENIGINGEN

çavaria

Vlaamse koepel van holebi- en transgenderverenigingen

www.cavaria.be

Roze Huizen (in aantal Vlaamse steden)

Ontmoetingsplaats voor holebi's, transgenders en sympathisanten (overzicht te vinden op

www.weljongeniethetero.be)

www.hetrozehuis.be

Brussels Regenbooghuis

Koepel van verschillende holebiverenigingen in Brussel

www.rainbowhouse.be

Merhaba

Vereniging voor allochtone holebi's

www.merhaba.be

Wel jong niet hetero

Organisatie voor en door holebi- en transgenderjongeren

www.weljongniethetero.be

IN DE SPORT

Active Company vzw (Antwerpen)

Holebisportvereniging en koor

www.activecompany.be

Auricula (Gent)

Holebisportclub

www.auricula.be

Break Out Leuven

Sportgroep voor mannen & sympathisanten - badminton en volleybal

www.break-out.be

Labyrint vzw

Leuvense vereniging voor lesbische en biseksuele vrouwen

www.labyrint-vzw.be

Stavazah (Antwerpen)

Recreatief voetbal voor holebi's, transgenders en sympathisanten

www.stavazah.wordpress.com

Brussels Gay Sport

Holebisportorganisatie

www.bgs.be

World Outgames

Wereldwijd sportevenement georganiseerd door de holebigemeenschap voor iedereen, ongeacht seksuele voorkeur

Pink Devils (Mechelen)

Homovoetbalploeg

www.pinkdevils.be

Straffe Ketten R.F.C (Brussel)

Homorugbyteam

www.straffeketten.be

COLOFON

Research

Anne-Sophie Loobuyck, Lore Vandevivere, Kristine De Martelaer

ICES vzw, Waterkluiskaai 17, 9040 Sint-Amandsberg, Gent, 09-218 91 24, fax 09-229 31 20, info@ethicsandsport.be, www.ethicsandsport.be

Eindredactie

Isa Van Dorsselaer

Vormgeving

www.zap.be

Bronnen

Het cijfermateriaal waarnaar gerefereerd wordt, komt o.a. uit de JOP-monitor, het Vlaamse ZZZip-onderzoek en de Grote spelersenquête.

Gelijke Kansen dankt de volgende organisaties voor hun medewerking: Koninklijke Belgische Voetbalbond, Pro League, Voetbalfederatie Vlaanderen, Koninklijke Voetbalbond Vlaanderen, Football+ Foundation, Communitywerking KAA Gent, Supportersfederatie KAA Gent, Provinciale scheidsrechterscommissie West-Vlaanderen, Koninklijke Vriendenkring Brugse Scheidsrechters, KSV Roeselare Dames, KAA Gent Ladies, KRC Gent Zeehaven, Pink Devils, VK Akkers Middelburg, çavaria, Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding, Denktank homofobie stad Gent.

Dit is een uitgave van Gelijke Kansen in Vlaanderen, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel.

02-553 58 46, fax 02-553 51 38

gelijkekansen@vlaanderen.be, www.gelijkekansen.be

Copyright Gelijke Kansen in Vlaanderen © 2014

Wettelijk depotnummer: D/2014/3241/018

VU: Heidi Van der Poorten, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

